

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשיעי

היכל
חמישי

מאמר

וירא והנה באר בשדה

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'
מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע
— אדמו"ר ה"צמח צדק" —
מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה



על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתיים לבריאה
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

VAYAR VEHINEI V'ER BASODE

Copyright © 2012 by

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehot.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

נסדר בדפוס „עמפיינער פרעסס“ ע”י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה

Empire Press, 550 Empire Blvd., • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473 / Fax (718) 604-7633

נדפס בדפוס: The PrintHouse 538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237 (718) 628-6700

פתח דבר

לקראת ש"פ ויקהל-פקודי' עש"ק"מ ניסן הבעל"ט, הננו מוציאים לאור בזה את המאמר ד"ה „וירא והנה באר בשדה“, מאת כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק".

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה, חלקו מגוכי"ק הצ"צ, וחלקו מן כת"י מעתיקי.

*

לתועלת הלומדים ומעיינים הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב והרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערבת „אוצר החפידים“

עש"ק ויקהל-פקודי שבת מברכים ניסן, ה'תשע"ב
ברוקלין, נ.י.



(1) בהתמים חוברת ג ע' ז [קכ, א], נדפס צילום של גוכי"ק הצ"צ, שהתחלתו הוא: עוד נלע"ד לפרש ענין ונאספו כל העדרים (ויצא כט, ג) עפ"י הקדמה ששמעתי מפה ק' כאדמו"ר נ"ע בפייענא כמדומה לי ביום ועש"ק שלפני הסתלקותו, שאמר לי בשם הרב הקדוש ר' אברהם בהמגינד נ"ע ממעזריטש, וזה מאמר, החסידות שהוציא הרב הק' ר' אברהם מן המלחמה שהי' אז בימיו כו'. ופיסקא זו היא מתוך המאמר שלפנינו.

[הצילום בהתמים, הוא מן כרך גוף כתי"ק אדמו"ר הצ"צ הנקרא על שם תחילתו „בפרק יש בכור“. גוף הביכל, כולל הדף שצולם בהתמים לא נמצא אצלנו לע"ע [רק המפתח ודפים אחדים המונחים בתוך דפים מלוקטים מס' 937], ועל כן לא נדפס מאמר זה עד עתה בספרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ שנדפסו במשך כל השנים. אולם כעת מצאנו בעז"ה את המאמר הזה (שהוא מן חלק הגוכי"ק שחסר) בתוך ביכל כתי" מעתיק, וממנו הוא נדפס כאן. וראה מזה ב„רשימת מאמרי דא"ח" של כ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' קד].

(2) מס' 692 ט, א.

וירא: והנה באר בשדה: כו' והאבן גדולה ע"פ הבאר ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן כו' ויגש יעקב ויגל את האבן כו', כתיב באר: מים חיים ונוזלים מן לבנון, פי' כנס"י שנתלבשו נשמות עליונות בגופים חומריים שהוא ירידה צורך עלי', נמשלו לבאר שהוא מים נובעים ונק' מים חיים, והמים הנובעים בבאר הם מים העולים מן התהום מלמטלמ"ע בכדור הארץ ובוקעים העפר ונובעים, והן הנק' מים חיים, והנה מי התהום הם מלוחים בעצם, וכשבוקעים ויוצאים דרך עובי עפר הארץ הם מתבררים מאד ומתכנסין, נק' מים חיים, לפי שהפסולת שהי' בהם תחילה נתברר בדרך הליכו בעפר ונשאר ונדבק בעפר, ולא עלה למעלה רק הטוב והנקי והוא המים חיים, ונמצא סבת התהוות החיות דמים חיים אינו אלא מפני שנתברר מהם הפסולת בעפר.

והנמשל יובן ג"כ בהנשמה ע"י התלבשותה בגוף חומרי הנמשל לעפר תעלה ותבא ותגיע לבחי' אהבה רבה דבכל⁴ מאדך, וע"ש אהבה רבה זו נק' באר מים חיים, וסבת החיות דאה"ר זו באה דוקא מצד הגוף כמ"ש מן המיצר קראתי כו', דהיינו דוקא מצד המנגד כמ"ש בצר⁵ לו, וענין המיצר מה שידוע לכל אחד נגעי לבבו בהיותו ממארי' דחושבנא בז' מדות הרעות שבו, ומצד זה תגדל צעקתו לה' ויבא לבחי' נקודת הלב שזהו בחי' בכל מאדך ונק' רעו"ד, וז"ש ופרעה⁶ הקריב כו' ועד"ז ארז"ל⁷ במקום שבע"ת עומדים כו', ונק' אהבה זו מים חיים דוקא דהיינו שבאה דוקא מצד העפר שההסתר הוא מצד בחי' חומר הגופני כו'. וזהו באר מים חיים ונוזלים מן לבנון, דהיינו שע"י שהי' כנס"י בבחי' תשובה בכל מאדך שהוא רעו"ד ע"י יעוררו וימשיכו ג"כ מלמעלה בחי' רצון העליון שלמעלה מן הכלים שיאיר אורו ג"כ בתוס' ברכה והמשכה, וזהו ונוזלים מן לבנון בחי' גילוי לובן העליון שיאיר למטה להיות לו דירה בתחתונים, וזהו ע"י תומ"צ, והו"ע תכלית ירידת הנשמה שהיא צורך עלי' זו.

והנה ניצוץ האלקית להיות מוסתר ומלוכש בחומר נה"ב והגוף המחשיכים מאד ומונעים גילוי אור הנפש אלקית לעלות מלמטלמ"ע בבחי' באר מים חיים

(3) באר מים חיים: שה"ש ד, טו.
 (4) דבכל מאדך: ואתחנן ו, ה.
 (5) מן המיצר קראתי: תהלים קיח, ה.
 (6) בצר לו: ע"פ ישעי' כה, ד. ועוד.
 (7) ממארי' דחושבנא: ראה זח"ג קעח, א. תניא פכ"ט.
 (8) ופרעה הקריב: בשלח יד, י. וראה שמ"ר פכ"א, ה. תו"ח נח ס, ב הערה 24.
 (9) ארז"ל במקום שבע"ת עומדים: ראה ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז, ה"ד.

(1) וירא והנה באר: מאמר זה נדפס כאן חלק מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ, וחלקו מכת"י מעתיק (בכותרת: בע"ה פ' ויצא תרט"ז). וראה בפרטיות לעיל בהקדמת הקונטרס. המאמר מיוסד על ד"ה אז ישיר ישראל גו', בלקו"ת חוקת סב, ב ואילך. (וע"ש בהמ"מ), והגהות באוה"ת חוקת בהוספות ע' 52 ואילך. וראה עוד מאמרי ע"פ וירא והנה באר גו' באוה"ת בראשית כרך א' ר, ב – רג, ב. כרך ה' תתנה, א – תתס, א. כרך ז' תתתכה, ב – תתתכו, א.
 (2) וירא והנה באר בשדה: ויצא כט, ב ואילך.

וירא והנה באר בשדה

ה

כנ"ל, והוא כמשל העפר הגס המונע ומעכב גילוי בקיעת המים חיים שיהי' נובעים מלמטלמ"ע, וע"כ צריך לחפור ולהסיר עפר חומר נה"ב והגוף, והיינו בשני דברים, א' בהתבוננות בנפשו המשכלת להבין ולהשכיל בגדולת ה' איך שבמאמר¹⁰ א' נבראו הכל וכולאיי קמי' כלא כו', וצבאי' השמים כולם הם בבחי' הביטול במציאות בתמידות, שהרי נאמר משתחווים הוה ולא ישתחו או השתחו, גם להתבונן במשל הידוע איך שהדיבור העליון דבדבר¹³ ה' שמים נעשו, בטל הוא ונכלל בעצמות אוא"ס כמ"ש לך¹⁴ ה' הגדולה כו', והיינו שאומרים ובפסוד"ו מענין ביטול המלאכים וכמו והאופנים¹⁵ ברעש גדול כו', ואזי כשמגיע לק"ש ממילא בא לואהבת ככל לבכך ובכל מאדך שהוא ביטול הרצון במס"נ כמ"ש אליך¹⁶ ה' נפשי אשא, וכמ"ש מי' לי בשמים ועמך לא חפצתי שהוא בחי' האה"ר הנ"ל והוא הנק' באר מים חיים כו'.

וזהו"ע והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה ופי' בזהר דקנ"א ע"ב שהם נה"י ואלין משכין מיא מלעילא ומליין להאי בירא, והענין שהם בחי' נה"י שבהם ועל ידם נמשך השפעת חב"ד מוחין דגדלות א"ס ב"ה לכנס"י, והוא בחי' המשכת והתפשטות ההתבוננות בגדולת הבורא ית' שתמשך ותתפשט בתוך הלב שתפעל מזה להיות בבחי' ועמך לא חפצתי שאז נק' באר מים חיים, וזהו דמשכין מיא מלעילא ומליין לי', דהיינו בבחי' ההתבוננות דגדולת ה' שיהי' הלב מלא וגדוש מזה כו'. אך הנה כתיב והאבן גדולה ע"פ הבאר ופי"ו¹⁸ במדרש והאבן זה יצה"ר, והיינו בחי' תאוות גופנים ואפי' של היתר, שכשיש לו תאוה ואחיזה בעניני עוה"ז בנקודת הלב, הנה תאוה זו מחשכא על בחי' נקודת הלב ורעו"ד שהי' לו בשעת התפילה והיתה עלי' כאבן כבד המכסה את פי הבאר לבלי יוכל להתגלות מי הבאר, כן ריבוי ההמשכות נקודת הלב הטבעי' לדברים טבעים, מטמטמים ומקשים את לבו כאבן דומם שלא תאיר בחי' נקודת הלב האלקית, ואף אם אמנם אין זהו מניעה לגמרי שלא יוכל להיות לו אהבה לה, כי מ"מ כשיתבונן בגדולת ה' כנ"ל יוליד האהבה, כי אף אם הי' לבו כאבן המס ימוס בהתבוננו בגדולת ה' דכולא קמי' כלא כו', אבל הענין שאף שיהי' לו התשוקה הנפלאה מצד ההתבוננות מ"מ לא יגיע למדריגת הביטול רצון אחר מפני רצונו לה, שזהו בחי' ועמך לא חפצתי דהיינו שאין לו שום רצון אחר זולת ה', והוא מצד התגברות

14) לך ה' הגדולה: דברי הימים-א כט, יא.

15) והאופנים ברעש גדול: ברכת יוצא.

16) אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.

ועוד.

17) מי לי בשמים ועמך לא חפצתי: שם עג,

כה.

18) ופי' במדרש והאבן זה יצה"ר: ב"ר

פ"ע, ח.

10) שבמאמר א' נבראו הכל: ראה אבות

רפ"ה. זח"ב כ, ב. וראה סה"מ תרכ"ז ע' רפב

ואילך. ובכ"מ.

11) וכולא קמי' כלא: ראה זח"א יא, ב.

ובכ"מ.

12) וצבא השמים . . משתחווים: ע"פ נחמי'

ט, ו.

13) דבדבר ה' שמים נעשו: ע"פ תהלים לג,

ו.

גילוי הרצון לה' מאד עד שבטל כל שארי רצונותיו, וזאת לא תהי' עדיין, מפני נקודת הלב שיש לו ג"כ לדברים טבעיים שהחשיך על הבאר פעמים רבות, והרי זה ממש כאבן המכסה פי הבאר שאין מי הבאר נפסדים ונחסרים לגמרי מפני האבן המכסה עליהם, אבל רק הגילוי שלהם לחוץ אי אפשר בלי הסרת האבן מעליהם, כמו"כ אף שיהי' לו התשוקה הנפלאה לה' מנקודת הלב מצד התבוננות בשעת התפילה שזהו ענין המים שבבאר, מ"מ הגילוי של אה"ר זו להיות כל שארי רצונותיו בטלים ומבוטלים מצד רצונו לה', זהו בלתי אפשר כל זמן שהאבן מכסה פי' הבאר שהיא אחיזה בתאוות גופני' דהיתר, וזהו שמכסה פי הבאר ר"ל גילוי הרצון לה' במאד עד שעמך לא חפצתי שאין לו שום רצון אחר מצד רצונו לה' שזהו הנק' פי הבאר, ועל בחי' זו מכסה לגמרי האבן הנ"ל, וכשלא יהי' לו בחי' זו דביטול רצון ההפכי רק הרצון לה' לבד, יוכל להיות לו בחי' נפילה אחר התפילה, שאז אינו מתבונן בגדולת ה', אבל כשיהי' בו הרצון לה' כ"כ בבחי' ביטול רצון זר לגמרי כמאמר ועמך לא חפצתי שזוה"ע הסרת האבן אז לא יהי' בו נפילה לעולם וכמ"ש למען¹⁹ יזמרך כבוד כו' ולא שכיך כו'.

וזהו"ע וגללו את האבן מעל פי הבאר, והוא הבחי' שצ"ל בהבאר דהיינו הא' נת'ל ענין ג' עדרי צאן רובצים עליה שהוא בחי' המשכת ההתבוננות להוליד האהבה לה' כדלעיל, והבחי' הב' צ"ל וגללו את האבן דהיינו בטול רצון זר לגמרי, והיינו בין בשעת ק"ש ותפילה בין כל היום, ופי' בשעת ק"ש ותפילה כשמגיע לו אהבת כו' בכל לבבך ברעו"ד לה', יהי' ג"כ ביטול הרצון זר ע"י בחי' מס"נ לה' כמ"ש אליך ה' נפשי אשא, וכמאמר בע"כ²⁰ אתה חי להיות החיות בגוף בע"כ, וגם בכל צרכי פרנסה יהי' העסק כמאן²¹ דשדי בתר כתפי', והוא דרך מעבר בלבד ולא דרך קבע, והיינו מצד תוקף אהבתו לה' עד שעמך לא חפצתי כו', וזהו כל סדר עבודה בתפילה שתצא ותתגלה מתחת האבן מעט מעט שהו"ע בטל²² רצונך מפני רצונו, ופי' רצונו הוא בחי' חפץ ה', אשר ע"י חפץ ורצה"ע עשה את הנה"א וכל העולמות כמ"ש כל²³ אשר חפץ ה' עשה, ורצון ה' היא להכלל ולהבטל בחפץ ה' המהווה את כולם מאין ליש וביטול רצון ההפכי להפקיר א"ע מכל וכל מפני התגברות רצון זה של הנפש לה' והוא מתגלה מעט מעט עד שבק"ש ושמו"ע נגמר ביטול הרצון והסרת האבן לגמרי ואזי מתגלה פי הבאר, ואז חפץ בה ה' ואיתערי בה קורבא דילי', וז"ש קרוב²⁴ ה' לכל קוראיו, וכן בכל יום להיות סור מרע בפו"מ גם בתאוות היתר מאהבה לה' מבטל הרצון שיעשה הטוב יותר מכפי טבעו ורגילותו, כמו בלימוד תורה ללמוד יותר מחפצו בטבע, וכן במצות מעשיות לעשות נגד הרצון הטבעי כמו בפיזור ממון לצדקה וכיוצא, ובסור מרע לכבוש תאוות היתר

19) למען יזמרך כבוד כו' ולא שכיך : פכ"ב (כו, ב).

תהלים ל, יג. ראה זח"א עז, ב. פו, ב. קעה, ב. 22) בטל רצונך מפני רצונו: אבות פ"ב, זח"ב קמ, א. מ"ד.

23) בע"כ אתה חי: ראה אבות ספ"ד. 24) כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.

21) כמאן דשדי בתר כתפי': ראה תניא 24) קרוב ה' לכל קוראיו: שם קמה, יח.

ג"כ, שכל אלה הוא בחי' ביטול עצמותו כו', וזהו מ"ש מיד²⁵ כלב יחידתי, כי יחידה הוא בחי' המקיף של הנפש רעו"ד, תצא מיד כלב הוא בחי' אבן המכסה כו'.

והנה ידוע שהמקיף של הנפש שורה בלבושים, והוא מפני שאין לה שום כלי בנפש שתוכל להכילה בפנימיותה, ואפי' כלי המוח, לכן שורה בבחי' מקיף על הלבושים וכמ"ש במ"א, וידוע שמחדו"מ נק' לבושי הנפש ע"כ אפילו במח' באיזה דבר היתר (כשהוא אינו לש"ש רק לתאוות) הרי נעשה לנפשו לבוש צואה, ובלבוש הזה ישרה המקיף (דבחי' יחידה הנ"ל) דהיינו שיהי' לו רצון בו אף שלא יתפשט הרצון עדיין תוך השכל והמדות מ"מ יהי' בבחי' מקיף, שאותו הדבר שחשב הוא כמקיף את נפשו מכל צדדים, מלך²⁶ אסור ברהטים כתיב שגם הרצון לאלקות השוכן בתוך נפשו²⁷ המלוכשת בנה"ב דנוגה אסור וקשור למקיף שם, ואי לזאת צ"ל בחי' סור מרע אפי' במח' שלא יכסה האבן ע"פ בחי' יחידה כו', ומה שהי' לו התקשרות בתאוות היתר שלא יכול להזהר ניגלל האבן ונתבטלו רצונותיו מעט מעט ע"י צעק²⁸ לבם אל ה' בתפילה, ולפי ערך הביטול רצון כן התגלות פי הבאר ויציאתו מן ההסתר והחשך, ואז יכולה לקבל בחי' חפץ ה' שלמעלה מזמן ומקום.

והנה כל העדרים מתאספים אל הבאר וגללו את האבן הגדול מעל פיה, ויעקב בכחו הוא גלל לבדו את האבן, הנה ידוע דיש בחי' אהוי"ר שהאדם מעורר בנפשו ע"י ההתבוננות בגדולת ה', ויש בחי' אהוי"ר שבאים לו מלמעלה, והאהוי"ר שהאדם מוליד בנפשו ע"י ההתבוננות הם בחי' העלאת מ"ן ואתדל"ת להמשיך עליו האהוי"ר מלמעלה, וכמ"ש²⁹ בהערה לתיקון חצות ע"ש, והנה ענין העדרים המתאספים לגלול את האבן הוא בחי' אהוי"ר ורחמנות, שע"י האהבה שהאדם מוליד לה' להוציא האהבה המסותרת שיש בהעלם בנפשו בירושה מבחי' אברהם אוהבי לדי גילוי ממש בנפשו בשעת התפילה ע"יז הוא גולל את האבן שהם תאוות גופניות, אך אין די באהבה לבד כי מ"מ יכול ליפול אחר התפילה באהבות זרות נכריות, מפני דאת³⁰ זה לעומת זה עשה האלקים, ומאהבה דקדושה יוכל להיות נמשך הוללות וליצנות, לפי שענין ההוללות בא מחמת שהלב פתוח בחדוה מן האהבה בבחי' מרה לבינה, וזהו"ע קליפת פלשתים לשון מביני³¹ המפולש שאין מעצור לרוחו, ופריקות עול הוא מקור להוללות ודברים בטלים כו', וזהו שבארות³² דאברהם סתמום פלשתים עפר, דהיינו כשאין לו רק בחי' אהבה לבד

(30) דאת זה לעומת זה עשה האלקים : קהלת ז, יד.

(31) מבוי המפולש: לשון חז"ל – שבת קיז, א"ב. משנה עירובין ס"ט. וראה תו"א בשלח סא, ג ואילך. תו"ח תולדות קמג, ג ואילך. ובכ"מ.

(32) שבארות דאברהם סתמום פלשתים עפר: ראה תולדות כ, טו ואילך.

(25) מיד כלב יחידתי: שם כב, כא.
 (26) מלך אסור ברהטים: שה"ש ז, ו.
 (27) נפש: אוצ"ל: נפש האלקית.
 (28) צעק לבם אל ה': איכה ב, יח [ושם]:
 אדני – ראה מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' בתקנב. וש"נ. תו"ח מקץ ריד, ג בהערה [32].
 (29) וכמ"ש בהערה לתיקון חצות ע"ש :
 סידור עם דא"ח קנא, ג ואילך.

יוכל להיות אחר התפילה נפילה בבחי' פלשתים, אלא צ"ל ג"כ בחי' יראה ופחד מה' והדר גאונו וקבלת עומ"ש, שום³³ תשים עליך מלך, ועי"ז נמשך הארה האלקית של האהבה ונתייבשה בו בבחי' קיום ממש שתשאר הרשימה גם אחר התפילה שלא יפול בהוללות כו', וזהו ופחד³⁴ יצחק הי' לי, לי ממש שיש לזה קיום, וכמ"ש בזהר"ם³⁵ דהאבה צ"ל אתכלילת מתרין סטרין דחילו ורחימו כו'.

וְזָקָה ונאספו כל העדרים דוקא ואז וגללו את האבן, ואין די באהבה לבד או ביראה לבד כו', אך עיקר הבירור הוא דוקא ע"י אהוי"ר שבאין לו מלמעלה להיות כי בחכ"ם³⁶ אתברירו, כי כל מה שתשיג הנפש השגות אלקות בשעת התפילה אין בה כח עדיין לברר הלבושים צואים שנדבקו בבחי' יחידה שבנפשו, כי אין כח בבחי' מקיף לברר לגמרי בעצמותו כ"א שתצא ותתפשט מן הרע בהתגברות הרצון לעלות לה, אבל גם דקות הרע יעלה עמה ויומשך אחריה בעלותה ותהי' מעורב טו"ר עדיין במקצת, וכנראה בחוש שגם בהתגברות התשוקה ימצא הגסות כו', אלא עיקר הבירור בין הרע לטוב הוא ע"י כח המשפיע אלקית לתוך הנה"א בשעת עלותה לה' שהוא המבררה דוקא, כמ"ש בענין ושמע³⁷ אביה והפר את נדרה כו', וזהו מה שנתפס אור אלקות בנפשו למעלה מכלי השגתו או אהוי"ר שלמעלה מיגיעתו ועבודתו דהיינו אהוי"ר שבאין לו מלמעלה שהן עיקר המבררים בחי' מדות הנפש ולבושים כו', ויש כמה מיני מדריגות בהשפעת אלקות שלמעלה מהגבלת כחות נה"א, לפעמים תאיר ההמשכה בהתבוננות זו ולפעמים באחרת ולפעמים באהבה זו ולפעמים כו', וכן ביראה כו', וזהו ונאספו העדרים מעלמא דדכורא להשפיע על הבאר שהוא פרטיות כחות הנפש אלקית המוגבלת, ואז וגללו את האבן והבדילו הרע מעליה כו'. וענין והושיבו את האבן למקומה, יש לומר שהוא ע"ד בכלל³⁸ דרכיך דעהו דהיינו שכל עסקיו באכילה ושתייה ושאר ענינים הגשמיים שא"א עשייתם בלעדי האבן הנ"ל, כדאיתא בגמ'³⁹ שאפילו ביעתא בת יומא לא אשתכח, כך יהי' הכל לש"ש ואז האבן במקומו הראוי לו, וכתוב טוב⁴⁰ מאד זה יצה"ר שאז הוא טוב מאד.

אך הנה מה שביכולת כל העדרים לפעמים מקו הימין שהוא אה"ר ופעמים מכח מ"ה ולפעמים מקו שמאל בחי' יצחק שהוא בחי' פחד ה' או רשפי אש התשוקה נפלאה שנמשכת מבינה שבנפשו, כל זאת ביכולת יעקב לבדו שהוא בחי' קו האמצעי המבריח⁴¹ מן הקצה אל הקצה להמשיך מבחי' רחמים רבים בחי' חפץ

33) שום תשים עליך מלך: פ' שופטים יז, ה. ט.

38) בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו.

39) בגמ' שאפילו ביעתא בת יומא לא

אשתכח: ראה יומא סט, ב.

40) טוב מאד זה יצה"ר: בראשית א, לא.

ב"ר פ"ט, ז.

41) המבריח מן הקצה אל הקצה: ראה

זח"א א, ב. זח"ב קעד, ב.

34) ופחד יצחק הי' לי: ויצא לא, מב.

35) בזהר . . אתכלילת מתרין סטרין: ראה

זח"א יא, סע"ב ואילך.

36) אתברירו: ראה זח"ב נדז, סע"ב.

הנסמן במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רצה.

37) ושמע אביה והפר את נדרה: מטות ל,

ה' על הנפש, בהיות כי הרחמנות שאדם מעורר בשעת התפילה על נפשו כשמתבונן גודל עוצם ריחוקו מה' אחד פשוט, ובשפלות זו שהנפש משפלת עצמה ומעוררת בחי' רחמים שבה, עי"ז תעורר רחמי ה' הרבים, וכמאמר אבינו⁴² אב הרחמן רחם נא עלינו כו', להיות כי על השפל ביותר תתפשט יותר מדה"ר, וכשימושך בה מבחי' חפץ ה' ורחמיו המרובים ממילא יוגלל האבן, כי מקיפים דוחים את החיצונים כי אין להם עלי' שם, שאין להם ערכוב עם הטוב אלא מצד האור פנימי, אבל בהגלות נגלות רחמים רבים העליונים הם נדחים כו', וזהו ליעקב⁴³ אשר פדה את אברהם.

קיצור. באר נק' הנפש אחר התלבשותה בגוף שבוקעת אצלו בחי' אה"ר מתוך המיצר, והוא כמשל מים חיים שבוקעים את העפר ונובעים כו' אז דוקא נק' מים חיים, אך להגיע לזה צ"ל ב' דברים, התבוננות בגדולת ה' וביטול הרצון, וזהו שלשה עדרי צאן רובצים עליה להשפיע בחי' חב"ד בגדולת ה' בשעת התפילה שאז הוא המשכת מוחין דגדלות, וגללו את האבן בחי' ביטול רצון אתכפייא בכל היום וגם בשעת התפילה, כי האהבה לה' כשהיא בבחי' ועמך לא חפצתי לא יהי' בה נפילה משא"כ כשהוא רק רצון לה' לבד שאז יוכל להיות נפילה לאחר התפילה להתאוות ג"כ תאוות עוה"ז, ואופן גלילת האבן הוא דוקא עי" שנאספו כל העדרים, ואין די באהבה לבד או ביראה לבד אלא צ"ל כליא מב' סטרין, ועיקר הבירור הוא עי" אהוי"ר שבאין לו מלמעלה, וזהו העדרים מעלמא דדכורא, אך מה שביכולת כל העדרים יחד דוקא לגלול את האבן, יש ביכולת יעקב לבדו, שהוא בחי' התעורות רחמים רבים לפני ה' על נפשו שירדה פלאים, ועי"ז מעורר רחמים רבים מה' על נפשו ואז יוגלל האבן בקל.

ושרש הדברים דענין שנק' הנשמה אחרי ירידתה בגוף באר מים חיים, דלכאורה אין המשל דומה לנמשל, שמי התהום מתבררים עי" שעוברים דרך העפר כי הם מלוחים בעצם כו', משא"כ הנשמה א"צ תיקון, וא"כ לא הי' פסולת תחילה ג"כ, הענין שיש בחי' צלם המחבר הנשמה עם הנה"ב, וזה הצלם צריך בירור וניתן לאדם שני חייו שלפי מספר הניצוצים שצריך לברר מבחי' צלם זה, וכמ"ש כצל⁴⁴ ימינו עלי ארץ כו', ובירור בחי' צל עם נה"ב עי" אהבה ותומ"צ כו', ואז כשמתברר מגיע למע' שרש נה"ב, כי שרשו מעולם התהו שלמעלה מעולם התיקון שמשם שרש נה"א, ואתי שפיר המשל דמים חיים שהוא בחי' הבירור זה הצל והנה"ב, ואחרי בירורם נק' מים חיים שממשיכים מ"ד מבחי' התהו שלמעלה מהתיקון, ועי' בזה בתו"א⁴⁵ ע"פ עלי באר כו', וענין שלשה עדרי צאן הם נה"י שבהם מתלבשין מוחין חב"ד הנמשכים בנוק, וז"ש בזהר ומליין לי,

42) אבינו אב הרחמן: ברכת ק"ש.

45) בתו"א ע"פ 9 עלי באר: ראה לקו"ת חקת

43) ליעקב אשר פדה את אברהם: ישע' סב, ב ואילך. (ובכתבי אדמ"ר הצ"צ נק' לפעמים הלקו"ת בשם תו"א).

כט, כב. וראה תניא פמ"ה (ובמ"מ לשם).

44) כצל ימינו עלי ארץ: איוב ח, ט.

אמנם ענין ונאספו כל העדרים היינו נמי חג"ת, וע"ש בתו"א⁴⁶ ע"פ באר חפרוה שרים שהם חג"ת, דלכאורה ענין חפרוה קרוב לענין וגללו את האבן, וע"י מה ששיך לזה ג"כ דרוש⁴⁷ מקדש ה' כוננו ידיך בת' ד"ה נשא בענין גרשון קהת ומררי שהם ג' ידות יד הגדולה כו'.

עוד⁴⁸ נלע"ד לפרש ענין ונאספו כל העדרים, ע"פ הקדמה ששמעתי מפה כ"ק אאזמור"ר נ"ע בפייענא כמדומ' לי ביום ו' עש"ק שלפני הסתלקותו שאמר לי בשם הרב הקדוש ר' אברהם במהגיד נ"ע ממוזריטש, וזה מאמרו, החסידות שהוציא הרב הק' ר' אברהם נ"ע מן המלחמה שהי' אז בימיו הנק' זיבען יאריקע קריג בין פרידריך מלך פרייסין לשאר מלכים, כי סדר מערכות המלחמה תמיד – שמחלקים כל א' החיל שלו לג' חלקים חלק א' באמצע ונק' דופן האמצעי ושתי ידות מימין ומשמאל וכן מסדר גם הצד שכנגדו לג' חלקי' כאלו ונחמי' אלו מול אלו, והצלחת פירדריך אז ע"י שנתחכם שיסדר כל ג' מחנות שלו נגד מחנה וחלק א' של השונא וזהו⁴⁹ הנק' אטאקירען כיון שכל ג' מחנות שלו מסבבים מחנה א' של השונא ועי"ז מתגבר עלי', ואח"כ יעשה כן למחנה ב' של השונא וכן לג' עד כלותם, והענין הוציא מזה הרב הק' ר"א ז"ל בעבודת ה' שהיא מלחמת היצר דולע"ז עשה האלקי' וכמו שיש מדות בקדושה אהוי"ר ורחמנות או התפארות כו' כן יש לעומת זה אהבה בסט"א תאוות רעות וכן ביראה כו', והנה כדי לאכפיא ולאהפכא לסט"א לכאורה האופן פשוט דמיני⁵⁰ וביה לישידי ב"י נרגא ע"י אהבה דקדושה שיעורר לה' יפיל ויכניע האהבות זרות, וכן ע"י יראה הקדושה יפיל יראות רעות כו', והוא כמשל המלחמ' שנלחם כל חלק עם שכנגדו כו', אך באמת אין זה מספיק כ"כ לנצח המלחמה כי הקליפה מתגברת ג"כ לעתים כמ"ש ולאום⁵¹ מלאום יאמץ, אלא שיעירו כל ג' מדות דקדושה לעומת מדה א' דקליפה ועי"ז בודאי יפילו וינצחו אותה וזהו כמשל האטאקירען כו', וכמ"כ אח"כ יעירו ג' מדות דקדושה הנ"ל נגד מדה השנית דקליפה כו' עד כלותם, ונלע"ד לפרש שזהו פי' הפסוק ונאספו כל העדרים שהם אהוי"ר ורחמנו' דקדושה אז דייקא וגללו את האבן מע"פ הבאר וכמשנ"ת למעלה.



דרושים לר"ה ע' א'תמ"ב: „וזהו עד"מ להגביה אבן, אברהם ויעקב אווזים ביצחק [ראה פע"ח שער תפילת ר"ה פ"ז], ע"ד אטאקירון". וניכר שכוונתו למאמר זה.
 (50) דמיני וביה לישידי ב"י נרגא: סנהדרין לט, ב. וראה תניא פל"א.
 (51) ולאום מלאום יאמץ: תולדות כה, כג.

(46) בתו"א ע"פ באר חפרוה שרים: לקו"ת שם סב, ד ואיל"ד.
 (47) דרוש מקדש ה' כוננו ידיך בת' ד"ה נשא: לקו"ת נשא כא, ב.
 (48) עוד נלע"ד: נוסח נוסף מדרוש אדה"ז הבא לקמן, יודפס אי"ה בסו"ס תקע"ב הוצאה החדשה. וראה לעיל בהפתח דבר.
 (49) וזה הנק' אטאקירען: ראה אוה"ת

לעילוי נשמת

הרבנית הצדקנית

מרת חוה ע"ה

גורארי'

בת אדמו"ר הרב אברהם יהושע העשיל מקאפישיניץ

אשת חבר שעמדה במסירות נאמנה על יד בעלה

הרה"ח הרה"ת ר' שניאור זלמן ע"ה

שפעל כל ימיו למלאות רצונותיהם הק'

ונאמן ביתם של רבותינו הקדושים

כ"ק אדמו"ר אדמו"ר מהוריי"צ

וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מגזע תרשישים הצדיקים הרבנים הקדושים

האוהב ישראל מאפטא ור' לוי יצחק מבארדיטשוב

דער הייליגער רוזינער

ולמעלה בקודש המגיד הגדול ממעזריטש

ומעוד גדולי תלמידי הבעש"ט

זצוקלה"ה

נפטרה בשם־טוב עש"ק אחר חצות

כ"ד אדר, ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.



נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט"א